

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 4, December 2017, p. 542-555

Received	Reviewed	Published	Doi Number
07.11.2017	18.12.2017	25.12.2017	10.18298/ijlet.2229

Pre-Service Teachers' Metaphoric Perceptions of E-Book Concept*

*Hacer ULU*¹

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the perception of pre-service teacher regarding the concepts of e-book through the use of metaphors. The study population consists of total 110 2nd and 3th grade classroom pre-service teachers attending at state University, Education Faculty during the 2017-2018 academic year. The study sample included 110 pre-service teachers in total whom were from the preschool education department, the classroom teaching department social sciences education department. In order to reveal the perceptions of the pre-service teachers about the determined concepts, a form consisting of one open ended question was used as data collection tool. In this study, participants were asked to fill the blanks such as "e-book looks like ... because ...". Data collected from pre-service teachers were analyzed through content analysis method. After the expert opinions, the metaphors and categories used in the study were discussed in the non-overlapping metaphors and the final form was given. It has been revealed that the pre-service teachers produce positive metaphors in terms of multimodal, information storage, accessibility, portability, and economic efficiency, and that they produce negative metaphors in terms of remove the reading process from its nature and virtualize it and eye health. Pre-service teachers are classified in multimodal categories such as magazines, books, social media, trees, in information store categories such as library, book, digital library, teacher, in accessibility category car, phone, in remove the reading process from its nature and virtualize it categories such as artificial intelligence, computer, in the mobility category footed newspaper, pocket book, in economy category bicycle, in eye health category tablet.

Key Words: e-book, metaphor, pre-service teacher

Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının e-kitap kavramına ilişkin algılarının belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinin sınıf, sosyal bilgiler ve okul öncesi öğretmenliği bölümlerine devam eden ikinci ve üçüncü sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının belirlenen kavramlarla ilgili algılarının ortaya konulması amacıyla veri toplama aracı olarak bir adet açık uçlu sorudan oluşan form kullanılmıştır. Formda yer alan "E-kitap ..... 'ya benzer. Çünkü ....." ifadesinin katılımcılar tarafından tamamlanması istenmiştir. Formda yer alan veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Uzman görüşleri sonrasında, örtüşmeyen metaforlar üzerinde tartışılarak çalışmada kullanılan metafor ve kategorilere son şekli verilmiştir. Öğretmen adaylarının çok katmanlılık, bilgi deposu, ulaşılabilirlik, taşınabilirlik, ekonomiklik açısından olumlu metafor ürettikleri tespit edilirken okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme ve göz sağlığı açısından olumsuz metafor ürettikleri ortaya konmuştur. Öğretmen adayları çok katmanlılık kategorisinde dergi, kitap, sosyal medya, ağaç, bilgi deposu kategorisinde kütüphane, kitap, dijital kütüphane, öğretmen, ulaşılabilirlik kategorisinde araba, telefon, okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme kategorisinde yapay zekâ, bilgisayar, taşınabilirlik kategorisinde ayaklı gazete, cep kitabı, ekonomiklik kategorisinde bisiklet, göz sağlığı kategorisinde ise tablet metaforlarını en fazla üretmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: e-kitap, metafor, Öğretmen aday

*Bu çalışma 3-5 Kasım tarihleri arasında 1. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Araştırmaları Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Öğr. Dr., Afyonkarahisar Milli Eğitim Müdürlüğü Bozhüyük İlkokulu, hacerule03@gmail.com

1. Giriş

İnsan hayatının vazgeçilmez unsuru haline gelen teknoloji eğitim-öğretim araçlarında da değişim meydana getirerek öğrenme ve öğretimi basılı materyallerin dışına çıkarmıştır. Önder ve Sılay (2016) günümüzde her öğrencinin cep telefonu ya da tablet, bilgisayar yardımı ile her an internete bağlanabildiğini ve aradığı bilgiye çok hızlı bir şekilde ulaştığını ifade etmektedir. Gerek eğitim hayatında gerekse günlük hayatta e-kitap teknolojisinin gün geçtikçe varlığını daha çok hissettireceği kesindir (Öngöz, 2011). Bal'a (2015) göre web tabanlı etkileşim ve çoklu ortam desteğiyle uzaktan eğitimde yeni döneme girilmesiyle sanal sınıflar, sanal e-kitaplar ve sanal kütüphane ortamları başlı başına bir üniversite olarak kullanılma özelliğine kavuşmuştur. Çelik (2015) teknolojiye yakınlık duyan çocukların, e-kitap okumaya karşı daha istekli olduklarını belirtmektedir. Mevcut durum gelecekte e-kitap kullanımının yaygınlaşmasını ve okuyucuların kişisel tercihlerine göre yeni versiyonlarının ortaya çıkacağını göstermektedir.

"E-kitap" kavramına ilişkin tanımlar incelendiğinde bir kitabın dijital ortama aktarılması ve çevrimiçi ortamda yayınlanması olarak ifade edildiği görülmektedir. Duran ve Ertuğral'a (2012) göre "bir kitabın sayısal ortamdaki kopyasına ya da doğrudan elektronik ortamda kitap olarak yazılmış içeriğine elektronik kitap denmektedir" (Duran ve Ertuğrul, 2012: 350). Bayter (2009: 322) ise e-kitabı "bir kitabın çevrimiçi gösterimi olan sayısal obje; sayısal formata çevrilmiş referans kitabı, ders kitabı, ticari kitap gibi her türlü yayınlanmış materyal, basılı kitabın bilgisayarda ya da özel tasarlanmış el araçlarında okunabilen sayısal versiyonu" olarak tanımlamaktadır.

E-kitapların dijital ortamdaki kaynaklı birçok avantajı bulunmaktadır. Bu avantajları bilgiye erişim konusunda bazı kitap ve yayınlara ücretsiz erişim, metin ile ilişkili bazı bilgilere ulaşma, bilinmeyen kelimenin anlamına bakma, içeriği hızlı ve kolay biçimde güncelleme (Anameriç, 2014; Asutay, 2009; Delen, Çetin, Kuruçay ve Ören, 2014; Işık, 2013; Önder, 2011; Soydan, 2012), sayfayı düzenleme konusunda yazı tipi, rengini ve boyutunu değiştirme (Anameriç, 2014; Delen vd., 2014), anlama konusunda okurken not alma, çoklu ortam kaynaklarını (ses, video, animasyon vb.) kullanma, yazılı metinleri sesli olarak dinleme (Anameriç, 2014; Asutay, 2009; Delen vd., 2014; Soydan, 2012), kullanılabilirlik konusunda küçük boyutu ve hafif yapısıyla bir tür taşınabilir olma, kaydedilen her şeyi istendiğinde silme, değiştirme ve yeniden kaydetme (Anameriç, 2014; Çelik, Yıldırım, Yıldırım ve Karaman, 2013) ve dağıtım konusunda kullanıcılara okudukları, dinledikleri kaynaklardan anlık paylaşım yapabilme (Delen vd., 2014) imkânı sunmaktadır. Bu avantajlar e-kitapları okur için cazip hale getirmektedir.

Günümüzde teknolojinin getirdiği eğitim araçlarının (EBA, Okulistik, FATİH Projesi) kullanımına önem verilmesiyle birlikte geleneksel okuryazarlık becerilerinin yetersiz kaldığı birçok araştırmacı tarafından öne sürülmektedir. E-kitaplar ders kitaplarına dayalı eğitim-öğretim anlayışı algısında farklılıklar meydana getirerek öğretmenlerin tek bir kitaba bağlı kalma, öğrenciye bilgiyi hazır sunma gibi davranışlarında da değişime neden olmuştur. Bu doğrultuda bazı araştırmacılar benzer fikirler ileri sürmüştür. Işık (2013) öğretmenlerin öğrencileri farklı bilgi kaynaklarına yönlendirerek bilgiyi aktarmak yerine onların bilgiye ulaşması ya da kendisinin oluşturmasını, Duran ve Ertuğrul (2012) e-kitapların insanoğlunun hayatında var olmaya; bilgi edinmesinde, zihinsel süreçlerini geliştirmesinde ve toplumla iletişim kurmada etkili bir araç olmaya devam edeceği düşüncesiyle yakın gelecekte okuma materyallerinin çoğunluğunun dijital ortama taşınması ve elektronik kitapların sektöre hâkim

olmasının kaçınılmaz olacağını, Önder (2011) mevcut bilginin elektronik ortama aktarılmasıyla araçlar, okurlar, yazarlar, yayıncılar ve yayıncılık dünyasının bu durumdan etkilendiğini, Soydan (2012) ise okurun e-kitabın daha ucuz olduğunu fark ettikçe kaçınılmaz olarak e-kitabı tercih edeceğini ifade etmektedir. O halde geleceğin eğitimcileri olacak öğretmen adaylarının e-kitaba yönelik zihinsel eğilimlerini belirlemek teknolojinin öneminin giderek arttığı eğitim ortamlarına yönelik algıya olumlu ya da olumsuz bir nitelik kazandırması bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının e-kitaba yönelik algılarının belirlenmesi için metaforlardan yararlanılması işlevsel bir teknik olarak görülmektedir.

Birçok araştırmacı metaforların belirli kavrama yönelik zihinsel çağrışımlarımızı ortaya koyması açısından önemli olduğunu belirtmektedir. Akan, Yalçın ve Yıldırım (2014) bir kavramla ilgili algılama, anlama ve benzetim biçimimizi ortaya çıkararak anlaşılma şeklini yansıttığını, Erginer ve Yalçın (2012) anlatımı güçlendirmek, dili etkili kullanmak ve fikirlerimizi aktarmak için güçlü araçların olduğunu, Aykaç ve Özkan (2014) ise kavramların anlaşılmasında hayatımızda bilinçli ya da bilinçsiz olarak kullandığımız soyut kavramları somutlaştırmak amacıyla tercih edildiğini belirtmektedir. Bu doğrultuda metafor analizi yardımıyla kavramların nasıl algılandığına ilişkin analiz yapılabilmesi mümkündür. Ancak literatürde öğrencilerin yaygın olarak kullandığı e-kitaplara yönelik algıların incelendiği bir metafor çalışması BÖTE öğrencileriyle Özer ve Kılıç-Türel (2015) tarafından yapılmıştır. Yapılan araştırmanın farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin e-kitaba yönelik algılarını metafor analizi yoluyla incelemesi açısından öncül olması beklenmektedir. Diğer taraftan Önder ve Sılay'ın (2016) okulları bilgisayar ile donatmanın günümüzün gereksinimlerine cevap verebilen kurum olması için yeterli olmadığını belirterek okulun sahip olduğu donanım işlerliği, öğretmenlerin bu teknolojiyi kullanmayı ne kadar bildikleri ve önem verdikleri ile doğrudan ilgili olduğu düşüncesi doğrultusunda dijital teknolojideki gelişmeleri eğitim öğretim süreci ile bağdaştırabilecek öğretmenler yetiştirmek önemlidir. Bunu sağlamanın yollarından birisi de bilgi edinme sürecinde yoğun biçimde kullandığımız teknolojinin barındırdığı e-kitaplara yönelik öğretmen adaylarının algılarını belirlemek bunun yollarından birisidir.

1.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının e-kitap kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığı ile belirlemek ve karşılaştırmaktır. Bu amaçlar çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına ilişkin belirttikleri metaforlar nelerdir?
- Belirlenen metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim yaklaşımına göre desenlenmiştir. Bu tip araştırmalarda insanların olguyu nasıl algıladıkları, nasıl betimledikleri, hakkında ne hissettikleri, nasıl anımsadıkları ve anlamlandırdıklarına odaklanılır (Patton, 2014: 104).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmaya 2017-2018 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinin sınıf, sosyal bilgiler ve okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan 110 ikinci ve üçüncü sınıf öğretmen adayı katılmıştır. Katılımcılar, gönüllülük esasına göre araştırmaya katkı sağlamak isteyen öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Çalışma grubunun özellikleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Branş	Cinsiyet	f	%
Sınıf Öğretmenliği	Kız	27	24.54
	Erkek	20	18.18
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Kız	25	22.72
	Erkek	20	18.18
Okul Öncesi Öğretmenliği	Kız	15	13.63
	Erkek	3	2.72

Tablo 1’ de görüldüğü gibi araştırmaya üç farklı branşta 67’si kız 43’ü erkek olmak üzere toplam 110 öğretmen adayı katılmıştır. E-kitaba ilişkin metaforik görüşleri alınan araştırma grubunun 47’sini (%42,72) sınıf öğretmeni adayı, 45’ini (%40.90) sosyal bilgiler öğretmeni adayı ve 18’ini (%16.36) okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır.

2.3. Verinin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında öğretmen adaylarından “E-kitap .....’ya benzer. Çünkü .....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Her katılımcıya araştırmanın amacı ve kendilerinin bu araştırmaya sağlayabileceği katkıları konusunda bilgi verilmiştir. Ayrıca verdikleri bilgilerin hiçbir şekilde bu araştırma haricinde kullanılmayacağı konusunda açıklama yapılmıştır. Katılımcıların formu geniş bir zamanda ve rahat bir ortamda doldurabilmeleri için formlar birkaç günlük sürelerle katılımcılara bırakılmıştır. Araştırmacılar, katılımcılarla teker teker görüşerek ya da bir katılımcının yardımıyla çevresindeki katılımcıların da formlarını toplamışlardır.

2.4. Veri Analizi

Verinin analiz edilmesinde ve yorumlanmasında nitel analiz yöntemlerinden içerik analiz tekniği kullanılmış, öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar cinsiyetlerine göre gruplandırılmıştır. İçerik analizi birbiriyle ilişkili verileri, belirli kavram ya da tema altında toplayarak okuyucunun yorumlayacağı biçimde sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci beş aşamada gerçekleştirilmiştir (Saban, 2009): (1) Kodlama ve ayıklama aşaması: Bu aşamada ortaya konan metaforlar bir listeye yazılarak ortaya çıkan metaforların belirgin olarak katılımcılar tarafından ifade edilip edilmediği kontrol edilmiştir. (2) Örnek metafor derleme aşaması: Ortaya konan metaforlar gözden geçirilerek diğerleriyle benzer ve ortak özellikleri bakımından gruplandırılmaya çalışılmıştır. Bazı öğrencilerin geçersiz metafor (metaforların gerekçesini belirtmeme, metafor ve gerekçesi arasında mantıksal tutarsızlık olması vb.) ürettikleri tespit edilmiştir. Bu yüzden 25 form değerlendirmeye alınmamıştır. (3) Kategori geliştirme aşaması: İlişkili olduğu düşünülen metaforlar değerlendirilerek liste oluşturulmuştur. Metaforlar arasında ilişki kurularak kategoriler geliştirilmiştir. 4) Geçerlik ve güvenilirlik sağlama aşaması: Verilerin çözümlenmesi aşamasında yazılı veriler sayısallaştırılmıştır. Belirlenen metafor ve gerekçeleri iki farklı kodlayıcı tarafından tekrar incelenerek veri kodlaması yapılmıştır. Uzman görüşleri sonrasında

örtüşmeyen metaforlar üzerinde tartışılarak çalışmada kullanılan metafor ve kategorilere son şekli verilmiştir. Araştırma bulgularında doğrudan alıntılara yer verilerek ulaşılan bulgulara yönelik somut ifadeler kullanılmıştır. (5) Nicel veri analizi için verileri bilgisayar ortamına aktarma aşaması: Araştırmadan elde edilen veriler gruplandırılarak yüzde ve frekans şeklinde tablolarda gösterilmiştir.

3. Bulgular

Bu araştırmada öğretmen adaylarının “e-kitap” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Tablo 2, e-kitap kavramlarına ilişkin belirlenen kategorileri göstermektedir.

Tablo 2. E-kitap Kavramına İlişkin Öğretmen Adaylarının Ürettikleri Metaforlar

Kategoriler	f	%
Çok katmanlılık	26	23.63
Bilgi deposu	24	21.81
Ulaşılabilirlik	23	20.90
Okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme	21	19.09
Taşınabilirlik	7	6.36
Ekonomiklik	6	5.45
Göz sağlığı	3	2.72
Toplam	110	100

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitabı büyük oranda çok katmanlılık (%23) metaforuyla ilişkilendirmiştir. Aynı zamanda öğretmen adayları e-kitabı bilgi deposu (%21.81), ulaşılabilirlik (%20.90), okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme (%19.09), kolay taşınabilen (%6.36) kategorileriyle ilişkilendirmiştir. En az oranda ise göz sağlığı (2.72) ve ekonomiklik (%5.45) kategorileriyle ilişkilendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik “çok katmanlılık” kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına Yönelik “Çok Katmanlılık” Kategorisinde Geliştirdikleri Metaforlar

Metaforlar	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Dergi	2	7.69	3	11.53	5	19.23
Kitap	4	15.38	1	3.84	5	19.23
Ağaç	2	7.69	1	3.84	3	11.53
Meyve bahçesi	-	-	2	7.69	2	7.69
Fotoğraf	2	7.69	-	-	2	7.69
Sosyal medya	2	7.69	2	7.69	4	15.38
Tiyatro	1	3.84	1	3.84	2	7.69
Masal kitabı	1	3.84	1	3.84	2	7.69
Çocuk kitabı	1	3.84	-	-	1	3.84

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitap kavramına ilişkin “çok katmanlılık” kategorisinde toplam 26 metafor üretmiştir. Sırasıyla dergi (f=5, %19.23), kitap (f=5, %19.23), sosyal medya (f=4, %15.38) ağaç (f=3, %11.53), meyve bahçesi (f=2, %7.69), fotoğraf (f=2, %7.69), tiyatro (f=2, %7.69) ve masal kitabı (f=2, %7.69) metaforlarını belirtmişlerdir. Çocuk kitabı birer öğretmen adayı tarafından temsil edilmiştir. Öğretmen adayları e-kitabı bahsedilen metaforlara benzetirken gerekçe olarak görsel, yazılı unsurların olması yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

“E-kitap tiyatro gibidir. Çünkü bilgileri resimlerle destekleyerek okur ve anarız” (Ö4).

“E-kitap ağaca benzer. Çünkü nasıl ki ağacın dalı, gövdesi, yaprakları varsa e-kitaplarda da tablo, resim ve yazı gibi birçok unsur bulunur” (Ö22).

“E-kitap masal kitabı gibidir. Çünkü bilgileri hem okuyarak hem de görselleri kullanarak inceleyebiliriz” (Ö51).

“E-kitap dergi gibidir. Çünkü okuduklarımı görsellerle ilişkilendirerek yorumlar ve anarım” (Ö70).

“E-kitap sosyal medya gibidir. Çünkü çeşitli görsel ve yazılı materyaller barındırır. Öğrenim son derece kolay ve başarılı olur” (Ö96).

Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik “bilgi deposu” kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına Yönelik “Bilgi Deposu” Kategorisinde Geliştirdikleri Metaforlar

Metaforlar	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kütüphane	2	8.33	3	12.5	5	20.83
Kitap	3	12.5	2	8.33	5	20.83
Dijital kütüphane	3	12.5	1	4.16	4	16.66
Öğretmen	3	12.5	-	-	3	12.5
Ağaç	1	4.16	1	4.16	2	8.33
Bilgi küpü	1	4.16	-	-	1	4.16
Hazine sandığı	1	4.16	-	-	1	4.16
Orman	1	4.16	1	4.16	2	8.33
Müze	-	-	1	4.16	1	4.16

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitap kavramına ilişkin “bilgi deposu” kategorisinde toplam 24 metafor üretmiştir. Sırasıyla kütüphane (n=5, %20.83), kitap (n=5, %20.83), dijital kütüphane (n=4, %16.66), öğretmen (n=3, %12.5), ağaç (n=2, %8.33) ve orman (f=2, %8.33) metaforlarını belirtmişlerdir. Bilgi küpü, hazine sandığı ve müze birer öğretmen adayı tarafından temsil edilmiştir. Öğretmen adayları e-kitapı bahsedilen metaforlara benzetirken gerekçe olarak birçok bilgiyi barındırması yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

“E-kitap orman gibidir. Çünkü ormanın içerisinde her türlü yararlı ve yararsız varlık bulunur. İçerisinde ilerledikçe farklı varlıklarla karşılaşılır. E-kitapta da birçok farklı, gerekli ve gereksiz bilgi vardır” (Ö9).

“E-kitap hazine sandığı gibidir. Çünkü içinde birçok değerli bilgi vardır” (Ö11).

“E-kitap dijital kütüphane gibidir. Çünkü dijital kütüphanede her konuyla ilgili yoğun bilgi varsa e-kitaplarda da her konuyla ilgili birçok bilgi vardır” (Ö36).

“E-kitap öğretmen gibidir. Çünkü öğretmenler birçok bilgi edinmek zorundaysa e-kitaplarda da fazlaca içerik vardır” (Ö45).

Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik “ulaşılabilirlik” kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına Yönelik “Ulaşılabilirlik” Kategorisinde Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Telefon	2	8.69	1	4.34	3	13.04
Jet	2	8.69	-	-	2	8.69
Araba	1	4.34	3	13.04	4	17.39
Modern araç	1	4.34	1	4.34	2	8.69
Kolay kitap edinme	1	4.34	-	-	1	4.34
Hızlı kitap okuma makinesi	1	4.34	-	-	1	4.34
Sınırsızlık	1	4.34	-	-	1	4.34
Kütüphane	1	4.34	1	4.34	2	8.69
Uçak	1	4.34	-	-	1	4.34
Tembellik	1	4.34	-	-	1	4.34
Cep sözlüğü	1	4.34	1	4.34	2	8.69
Teknoloji	1	4.34	1	4.34	2	8.69
Hızlı tren	1	4.34	-	-	1	4.34

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitap kavramına ilişkin “ulaşılabilirlik” kategorisinde toplam 23 metafor üretmiştir. Sırasıyla telefon (n=3, %13.04), jet (n=2, %8.69), araba (n=4, %17.39), modern araç (n=2, %8.69), kütüphane (n=2, %8.69), cep sözlüğü (n=2, %8.69) ve teknoloji (n=2, %8.69) metaforlarını belirtmişlerdir. Kolay kitap edinme, hızlı kitap okuma makinesi, sınırsızlık, uçak, tembel çocuk ve hızlı tren birer öğretmen adayı tarafından temsil edilmiştir. Öğretmen adayları e-kitabı bahsedilen metaforlara benzetirken gerekçe olarak bilgiye ulaşmada zaman kaybetmeme yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

“E-kitap tembellik gibidir. Çünkü insanlar kitaplarda, ansiklopedilerde bilgi arayacaklarına kolay ve çokta güvenilir olmayacak biçimde e-kitaplardan bilgi edinmektedir” (Ö28).

“E-kitap kütüphane gibidir. Çünkü istediğimiz bilgiye anında, hızlı ve kolay bir şekilde ulaşmamızı sağlar” (Ö32).

“E-kitap sınırsızlık gibidir. Çünkü ulaşamayacağımız bilgi ve kitap kalmaz” (Ö49).

“E—kitap araba gibidir. Çünkü arabayla istediğimiz yere hemen gidiyorsak bilgiye de e-kitaplar sayesinde hemen ulaşırız” (Ö56).

“E-kitap telefon gibidir. Çünkü telefonla herkese hemen ulaşabiliyorsak e-kitaplarla da bilgilere hemen ulaşırız” (Ö77).

Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik “okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme” kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına Yönelik “Okuma Sürecini Doğallığından Uzaklaştırıp Sanal Hale Getirme” Kategorisinde Geliştirdikleri Metaforlar

Metaforlar	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Yapay zeka	3	14.28	2	9.52	5	23.80
Bilgisayar	2	9.52	1	4.76	3	14.28
Meyve vermeyen ağaç	1	4.76	3	14.28	4	19.04
Düz bir duvar	-	-	1	4.76	1	4.76
Okuma isteğini azaltan ekran	1	4.76	-	-	1	4.76
Saman çöpü	1	4.76	-	-	1	4.76
Tuzsuz yemek	-	-	1	4.76	1	4.76
Ucu kırık kurşun kalem	-	-	1	4.76	1	4.76
Plastik çiçek	-	-	1	4.76	1	4.76
Pişmemiş börek	1	4.76	-	-	1	4.76
Replika ürün	1	4.76	-	-	1	4.76
Demlenmemiş çay	1	4.76	-	-	1	4.76

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitap kavramına ilişkin “okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme” kategorisinde toplam 21 metafor üretmiştir. Sırasıyla yapay zekâ (f=5, %23.80), bilgisayar (f=3, %14.28) ve meyve vermeyen ağaç (f=4, %19.04) metaforlarını belirtmişlerdir. Düz bir duvar, okuma isteğini azaltan ekran, saman çöpü, tuzsuz yemek, ucu kırık kurşun kalem, plastik çiçek, pişmemiş börek, replika ürün ve demlenmemiş çay birer öğretmen adayı tarafından temsil edilmiştir. Öğretmen adayları e-kitabı bahsedilen metaforlara benzetirken gerekçe olarak ekran okuma sürecinde okunan materyale dokunamama yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

“E-kitap orijinale benzemez replika ürün gibidir. Çünkü elimizde tutamayız. Kalemle dokunamayız. Okumayı daha az hissederiz” (Ö5).

“E-kitap yapay zekâ gibidir. Çünkü kitaba dokunmak, hissetmek varken uzaktan bakılan ama tam özüne ulaşamayan çiçeğin özü gibidir. E-kitap günümüzde kitap sevgisini köreltip düşünmeyen beyinler ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yüz sayfalık bir kitabın kalın italikle yazılan kelimelerini okuyup geçen bir toplum düşünme ihtiyacını kaybediyor demektir. Suçlu mu teknoloji” (Ö30)?

“E-kitap ucu kırık kurşun kalem gibidir. Çünkü ucu olmayan kalemin bilgilerini yazıya dökemeyiz. E-kitapta da yazamaz ve çizemeyiz” (Ö55).

“E-kitap düz bir duvar gibidir. Çünkü sadece bakarsınız. Dokunamazsınız ve şekil veremezsiniz” (Ö74).

“E-kitap meyve vermeyen ağaç gibidir. Nasıl ki meyvesiz ağacın ürünlerini yiyemiyorsak e-kitap okurken kitabın dokusunu ve kokusunu hissedemeyiz. Çoğu bilgiyi de anlamam” (Ö75).

Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik “taşınabilirlik” kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına Yönelik “Taşınabilirlik” Kategorisinde Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Cüzdan	1	14.28	-	-	1	14.28
Çanta	1	14.28	-	-	1	14.28
Ayaklı gazete	2	28.57	-	-	2	28.57
Gözlük	-	-	1	14.28	1	14.28
Cep kitabı	1	14.28	1	14.28	2	28.57

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitap kavramına ilişkin “taşınabilirlik” kategorisinde toplam 7 metafor üretmiştir. Sırasıyla ayaklı gazete (f=2, %28.57) ve cep kitabı (f=2, %28.57) metaforlarını belirtmişlerdir. Cüzdan, çanta ve gözlük birer öğretmen adayı tarafından temsil edilmiştir. Öğretmen adayları e-kitapı bahsedilen metaforlara benzetirken gerekçe olarak elektronik cihazlara depolandığı için ebat olarak fazla yer kaplamama yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

“E-kitap cüzdan gibidir. Çünkü rahat ve kolay taşıyor. İsteğimiz yere taşıyabiliriz her zaman. Böylece vaktimizi değerli geçirmiş oluruz” (6).

“E-kitap cep kitabı gibidir. Çünkü 7-24 yanımızda taşıyabiliriz” (Ö33).

“E-kitap çanta gibidir. Çünkü her yerde her anımızda okuyabilmek için taşıyabiliriz” (Ö50).

“E-kitap ayaklı gazete gibidir. Çünkü istediğimiz yere taşıyarak okuyabiliriz” (Ö78).

“E-kitap gözlük gibidir. Çünkü gözlüğü istediğimiz yere zahmetsizce taşıyorsak e-kitapı da istediğimiz yere taşıyabiliriz” (Ö52).

Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik “Ekonomiklik” kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına Yönelik “Ekonomiklik” Kategorisinde Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Çevre dostu	1	16.66	-	-	1	16.66
Tablet	1	16.66	-	-	1	16.66
Hediye	1	16.66	-	-	1	16.66
Bisiklet	1	16.66	1	16.66	2	33.33
Tasarruf	-	-	1	16.66	1	16.66

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitap kavramına ilişkin “ekonomiklik” kategorisinde toplam 6 metafor üretmiştir. En fazla bisiklet (f=2, %33.33) metaforunu ifade etmişlerdir. Çevre dostu, tablet, hediye ve tasarruf birer öğretmen adayı tarafından temsil edilmiştir. Öğretmen adayları e-kitapı bahsedilen metaforlara benzetirken gerekçe olarak çok fazla para harcamadan ulaşmış olmaları yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

“E-kitap bisiklet gibidir. Bisikletle giderken yakıt harcamıyorsak e-kitap okumak için de para harcamayız” (Ö15).

“E-kitap hediye gibidir. Çünkü hediye edilen eşyaya para harcamıyorsak e-kitaba da para vermeden ulaşabiliriz” (Ö18).

“E-kitap tablet gibidir. Çünkü tablet, bilgisayarların ucuz bir üretimiye e-kitaplarda kitapların ucuz bir versiyonudur” (Ö25).

“E-kitap çevre dostu gibidir. Çünkü kâğıt israfını önler” (Ö26).

“E-kitap tasarruf gibidir. Çünkü kâğıt israfına girmez ve her öğrenci kolay ulaşabileceğinden iyi bir araçtır” (Ö98).

Öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik “Göz Sağlığı” kategorisine ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının E-Kitap Kavramına Yönelik “Göz Sağlığı” Kategorisinde Geliştirdikleri Metaforlar

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Tablet	1	33.33	1	25	2	66.6
Televizyon	1	33.33	-	-	1	33.33

Tablo 9 incelendiğinde öğretmen adayları e-kitap kavramına ilişkin “göz sağlığı” kategorisinde toplam 3 metafor üretmiştir. Sırasıyla tablet (f=2, %66.66) ve televizyon (f=1, %33.33) metaforlarını belirtmiştir. Öğretmen adayları e-kitapı bahsedilen metaforlara benzetirken gerekçe olarak göz sağlığını olumsuz etkilediği yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri şunlardır:

“E-kitap televizyon gibidir. Çünkü televizyon göz sağlığımızı tehdit ediyorsa televizyon da göz sağlığımızı tehdit eder” (Ö31).

“E-kitap tablet gibidir. Çünkü tablette çok fazla vakit geçirdiğimizde gözlerimiz bozuluyorsa e-kitapları da çok okursak gözlerimiz bozulur” (Ö80).

4. Sonuç

Metaforlar bir kavramla ilgili düşüncelerimizi somut bir biçime dönüştürmemizi sağlayan sözcüklerdir. Bu çalışma ile öğretmen adaylarının “e-kitap” kavramına ilişkin metaforik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilmiş olan bulgulara göre öğretmen adayları “e-kitap” kavramına ilişkin yedi kategoride toplanan metafor üretmiştir. Bu kategoriler çok katmanlılık, bilgi deposu, ulaşılabilirlik, okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme, taşınabilirlik, ekonomiklik ve göz sağlığıdır. Özer ve Kılıç-Türel’in (2015) bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi lisans programına devam eden (1,2,3 ve 4. sınıf) öğretmen adaylarıyla yaptıkları araştırma sonuçları incelendiğinde katılımcıların dört kavramsal kategoride (kolay taşınabilen, bilgi deposu, yazılar yığını ve pasif öğrenci) yer alan kolay taşınabilen ve bilgi deposu ifadelerinin bu araştırmadakilerle ortak olduğu dikkat çekmektedir. Bu araştırmada bilgi deposuna yönelik üretilen metaforların fazla olması, Güneşli ve Akıntuğ (2012) tarafından yapılan araştırmada “kitap” kavramının büyük oranda (%38.77) bilgi kaynağı olarak yansıtılması sonucuyla tutarlılık göstermektedir. Fidan (2014) tarafından öğretmen

adaylarının “teknoloji” kavramına ilişkin algılarının araştırıldığı çalışmada onların bilgi kaynağı kategorisine ilişkin altı metafor ürettikleri tespit edilmiştir. Kitap ister dijital ister basılı olsun bilgi kaynağı olarak algılanması ilk sıralarda yer almaktadır. Karaçam ve Aydın (2014) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin “teknoloji” kavramına yönelik bilginin hızlı yayılmasına ilişkin metafor üretmeleri, e-kitapların da teknolojik materyal olduğu düşünüldüğünde ulaşılabilirlik kategorisine yönelik metafor üretimi bu araştırmadaki bulgularla örtüşmektedir.

Elde edilen bir diğer bulguya göre “e-kitap” kavramına yüklenen metaforlar içerisinde en fazla metaforun çok katmanlılık kategorisinde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategoride yer alan dergi (%19.23), kitap (%19.23), sosyal medya (%15.38) ve ağaç (%11.53) metaforunun en sık ifade edilmiş olan dört metafor olduğu belirlenmiştir. Anameriç ve Rukancı (2003) ekranın öğretmen ve öğrencilere görüntülü, sesli, çok çeşitli metinler, şemalar ve fikirler sunarak onların dikkat düzeylerini yükselttiğini belirtmektedir. Gu, Wu ve Xu (2015) e-kitapların bu avantajının yükseltilebilmesi için ara yüz tasarımı gibi öğrenme tasarımlarıyla tamamlanması gerektiğini belirtmektedir. Özer ve Kılıç-Türel’in (2015) araştırmasında öğretmen adaylarının “e-kitap” kavramına ilişkin ürettikleri metaforların en fazla kolay taşınabilen ve bilgi deposu kategorisinde toplandığı tespit edilmiştir. Bu araştırmada ise bilgi deposu kategorisi çok katmanlılıktan sonra ikinci sırada, taşınabilirlik kategorisi ise beşinci sırada yer almaktadır. Bilgi deposu kategorisinde yer alan öğretmen ve kütüphane metaforlarının Güneşli ve Akıntuğ (2012) ile Özer ve Kılıç-Türel (2015), taşınabilirlik kategorisinde ise çanta ve cüzdan metaforlarının Özer ve Kılıç-Türel’in (2015) araştırmasındakilerle tutarlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulgularında e-kitaba yönelik sayfayı istenilen biçimde ayarlama kategorisinin oluşması beklenmekteydi fakat öğretmen adayları bu kategoriye yönelik metafor üretmemişlerdir. Oysa yapılan birçok araştırmada e-kitaba yönelik sayfayı biçimlendirme kategorisinin ortaya çıktığı tespit edilmiştir (Contini, Leporini ve Paterno, 2008; Lenzi ve Leporini, 2013; Öztürk ve Can, 2013).

Ulaşılabilirlik kategorisinde araba (%17.39), telefon (%13.04), jet (%8.69), modern araç (%8.69), kütüphane (%8.69), cep sözlüğü (%8.69) ve teknoloji (8.69), okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme kategorisinde yapay zekâ (f=5, %23.80), bilgisayar (f=3, %14.28) ve meyve vermeyen ağaç (f=4, %19.04), ekonomiklik kategorisinde bisiklet (f=2, %33.33) ve göz sağlığı kategorisinde tablet metaforlarının sık üretildiği tespit edilmiştir. Teknolojinin ders içeriğinde kullanımını araştıran çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Ekici (2016) tarafından “teknoloji” kavramına ilişkin hayatı kolaylaştırma kategorisinde bilgiye hızlı ulaşılması açısından üretilen uçak ve acil bir numara metaforlarının bu araştırmadakilerle tutarlı olduğu tespit edilmiştir. Sevimli ve Kul (2015) tarafından e-içeriğin tamamlanması sürecinde ders kitaplarından etkili olarak yararlanılabilmesi için teknolojinin kullanılabilirliğinin araştırıldığı çalışmada teknolojinin kullanılma amacının bilgiyi sunma ve bilgiye ulaşma kategorilerinde ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Kropman, Schoch ve Yeoh (2004) çevrimiçi okuma seçeneğinin herhangi bir makineden (üniversite, ev, iş veya dolaşım) yapılabilmesine imkân sağlamanın büyük avantaj olduğunu belirtmektedir. Göz yorgunluğu ise okuma sürecinde dikkate alınan etkenlerden birisidir. Örneğin Mercieca’nın (2004) çalışmasına katılanlar, bir süre sonra ekran okumanın göz yorgunluğuna sebep olduğunu ifade etmiştir. Böylece basılı metinleri okuyan öğrencilerin ekran tabanlı metinleri kullanan öğrencilere göre bir oturum süresinde okumaya devam etme olasılığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öztürk ve Can (2013) tarafından yapılan araştırmada da 5. sınıf öğrencilerinin elektronik kitaba yönelik “Gözleri yorar”, “Gözleri bozar” ve “Yorgunluk hissi” görüşlerinin olduğu tespit edilmiştir. Ekici (2016) tarafından yapılan araştırmada bilgisayar kavramına ilişkin cansız metaforların üretildiği tespit edilmiştir. Benzer biçimde bu

araştırmada da e-kitapların sanallığına yönelik kategori üretilmesi teknolojinin doğallık kavramından ayrı algılandığını göstermektedir. Araştırma bulgularına dayalı olarak öğretmen adaylarının e-kitap kavramına yönelik hem olumlu hem olumsuz metafor ürettikleri tespit edilmiştir. Fidan (2014) tarafından yapılan araştırmada teknolojinin sadece yararları ya da zararlarının aksine hem yararı hem de zararlarının olduğunu ifade eden öğretmen adaylarının fazla olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin ürettikleri metaforların gerekçeleri incelendiğinde bazı öğrencilerin e-kitaplara yönelik keskin biçimde olumsuz algıya sahip oldukları tespit edilmiştir. Örneğin okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirme kategorisinde geliştirilen metaforlar incelendiğinde “E-kitap yapay zekâ gibidir. Çünkü kitaba dokunmak, hissetmek varken uzaktan bakılan ama tam özüne ulaşamayan çiçeğin özü gibidir. E-kitap günümüzde kitap sevgisini köreltip düşünmeyen beyinler ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yüz sayfalık bir kitabın kalın italikle yazılan kelimelerini okuyup geçen bir toplum düşünme ihtiyacını kaybediyor demektir. Suçlu mu teknoloji” (Ö30)”, “E-kitap ucu kırık kurşun kalem gibidir. Çünkü ucu olmayan kalemle bilgileri yazıya dökemeyiz. E-kitapta da yazamaz ve çizemeyiz” (Ö55).”ve “E-kitap düz bir duvar gibidir. Çünkü sadece bakarsınız. Dokunamazsınız ve şekil veremezsiniz” (Ö74) ifadeleri olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda da teknolojik materyal ya da teknolojiye yönelik üretilen metaforların gerekçelerinin ya da görüşlerinin benzer olduğu tespit edilmiştir. Öztürk ve Can’ın (2013) araştırmasında “Gerçeklikten uzak” kategorisi öğrencilerin e-kitaba yönelik görüşleri arasında yer almaktadır. Korkmaz ve Ünsal (2016) tarafından yapılan araştırmada “Teknoloji bela gibidir; çünkü istemese de karşılaşsın”, “Teknoloji zehirli sarmaşık gibidir; çünkü dünyayı bir ağ gibi sarmıştır. İnsanoğlunun sonunu zannımca bu ağ hazırlayacak” ve Teknoloji maydanoz gibidir; çünkü girmediği yer yok her şeyin altından çıkıyor” ifadeleri öğrencilerin ürettikleri metafor ve gerekçeler arasında yer almaktadır.

Araştırma bulguları doğrultusunda bazı önerilerde bulunulmuştur:

- Araştırma bulguları doğrultusunda öğrenme sürecinde basılı kitap ve e-kitap kullanımının öğrenciler tarafından tercih edildiği söylenebilir. Her iki materyalin birbirlerine karşı avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Bu açıdan eğitim sürecinde sadece basılı kitabı ya da sadece e-kitabı kullanmak doğru bir davranış olmayacaktır.
- Özellikle e-kitapların taşınabilirlik, ulaşılabilirlik ve ekonomiklik konusunda avantaj sunması, bilginin yayılımı ve dağıtımını açısından gelecekte tercih edilme oranının artacağını göstermektedir. Bu doğrultuda ilköğretimden üniversiteye kadarki öğrenim sürecinde bulunan öğrencilerin e-kitaplarla tanıştırılması gerekmektedir.
- Öğrencilerin kitaplık oluşturmalarının yanı sıra dijital kütüphane oluşturmaları desteklenmelidir.
- E-kitapların okuma sürecini doğallığından uzaklaştırıp sanal hale getirmesi ve göz sağlığını olumsuz etkilemesi, uzun süreli kullanımda sıkıntı yaşatacağını göstermektedir. Bu açıdan e-kitapların öğrenim açısından kullanımına dair eğitim verilmesinin yanı sıra sağlık açısından da kullanımı konusunda uyarı niteliğinde eğitim verilmelidir.
- E-kitaba yönelik algının sosyal paylaşım (facebook, twitter vb.) sitelerine üye olma, kullanım sıklığı, aylık basılı kitap okuma sayısına göre farklılık gösterip göstermediği konusunda ileride araştırma yapılabilir.

Kaynakça

- Akan, D., Yalçın, S. & Yıldırım, İ. (2014). "Okul müdürü" kavramına ilişkin öğretmenlerin metaforik algıları. *İlköğretim Online*, 13(1), 169-179.
- Anameriç, H. (2014). Kitabın teknolojik değişimi. *Bilgi Dünyası*, 15(1), 176-188.
- Anameriç, H. & Rukancı, F. (2003). E-kitap teknolojisi ve kullanımı. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(2), 147-166.
- Asutay, H. (2009). Yeni teknolojilerle birlikte yazın dünyasında ortaya çıkan yeni yazınsal tür ve biçimler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 63-86.
- Aykaç, N. & Özkan, Ö. (2014). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitim programına ilişkin metaforik algılarının karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 328-340.
- Bayter, M. (2009). E-kitapların kataloglanması. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(2), 321-336.
- Clewley, N., Chen, S.Y. & Liu, X. (2011). Mining learning preferences in web-based instruction: Holists vs. serialists. *Journal of Educational Technology & Society*, 14(4), 266-277.
- Contini, E., Leporini, B. & Paterno, F. (2008). A semi-automatic support to adapt e-documents in an accessible and usable format for vision impaired user. K. Miesenberger, J. Klaus, W. Zagler & A. Karshmer (Eds.), *Computers helping people with special needs, ICCHP* (pp.242-249). Berlin, Heidelberg: Springer.
- Çelik, E., Yıldırım, G., Yıldırım, S. & Karaman, S. (2013). Mobil cihazlarla öğrenim gören lisans öğrencilerinin e-ders içeriklerine ve mobil cihazlara yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 97-106.
- Çelik, T. (2015). Öğrencilerin e-kitap okuma tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10(3) Winter 2015*, p. 271-284. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7803>.
- Delen, E., Çetin, Ş.C., Kuruçay, M. & Ören, M. (2014). Kullanıcıların elektronik kitap görüntüleyicilerinde bulunan özellikler hakkındaki düşünceleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(4), 1185-1197.
- Duran, E. & Ertuğrul, B. (2012). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin elektronik ders kitaplarına yönelik görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 347-365.
- Ekici, G. (2016). Öğretmen adaylarının "bilgisayar" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(3), 755-781.
- Erginer, A. & Yalçın, M. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.
- Fidan, M. (2014). Öğretmen adaylarının teknoloji ve sosyal ağ kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 483-496.
- Güneyli, A. & Akıntuğ, Y. (2012). Kitap kavramına ilişkin zihinsel imgeler (Yakın Doğu Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1769-1790.
- Gu, X., Wu, B. & Xu, X. (2015). Design, development, and learning in e-textbooks: What we learned and where we are going. *Journal of Computers in Education*, 2(1), 25-41.

- Işık, D.E. (2013). Elektronik kitapların eğitimde kullanılabilirliği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 395-411.
- Karaçam, S. & Aydın, F. (2014). Ortaokul öğrencilerinin teknoloji kavramına ilişkin algılarının metafor analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(2), 545-572.
- Korkmaz, F. & Ünsal, S. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin "teknoloji" kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 194-212.
- Kropman, M., Schoch, H. P. & Yeoh, H. Y. (2004). An experience in e-learning: Using an electronic textbook. R. Atkinson, C. McBeath, D. Jonas-Dwyer, & R. Phillips (Eds.), *Beyond the comfort zone: Proceedings of the 21 st ASCILITE conference* (pp. 512-515). Perth: Western Australia, 5-8 December. Retrieved December 20, 2009 from. <http://www.ascilite.org.au/conferences/perth04/procs/Kropman.html>.
- Kutluca, T. & Yalman, M. (2016). Geleneksel kütüphanelere alternatif bir tasarım: E-kütüphane. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35), 345-365.
- Lenzi, V.B. & Leporini, B. (2013). Investigating an accessible and usable ePub book via voice over: A case study. *Human Factors in Computing and Informatics*, 272-283.
- Mercieca, P. (2004). *E-book acceptance: What will make user read on screen?* Paper presented in VALA conference. Retrieved from March 19, 2008, <http://vala.org.au/vala2004/2004pdfs/32Merci.PDF>.
- Önder, F. & Silay, İ. (2016). Zenginleştirilmiş e-kitapla desteklenen laboratuvar etkinliklerinin öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumlarına etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 945-960.
- Önder, I. (2011). E-kitap ve dünyada elektronik kitap yayıncılığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 97-105.
- Öngöz, S. (2011). *Bir öğrenme-öğretme aracı olarak elektronik kitap*. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011 Fırat University, ELAZIĞ.
- Özer, S. & Kılıç-Türel, Y. (2015). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının e-kitap ve etkileşimli e-kitap kavramına ilişkin metaforik algıları. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(2), 1-23.
- Öztürk, E. & Can, I. (2013). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin elektronik kitap okumaya ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 137-153.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sevimli, E. & Kul, Ü. (2015). Matematik ders kitabı içeriklerinin teknolojik uygunluk açısından değerlendirilmesi: Ortaokul örneği. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 9(1), 308-331.
- Soydan, E. (2012). E-kitap teknolojisi ve basılı kitabın geleceği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 389-399.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.